

BOIGA DENDROPHILA MELANOTA, DE MANGROVE NACHT-
BOOMSLANG.

Door: Gerrit Peels, Bergen op Zoomstraat 141,
5652 KC Eindhoven.

Inhoud: Inleiding - Het voedsel - De giftigheid -
Mijn terrarium - De paring - De eieren -
Het uitbroeden - De jongen - Summary - Li-
teratuur.

INLEIDING

Eén van de mooiste slangen die in Nederland gehou-
den wordt is ongetwijfeld de mangrove nacht-boom-
slang. Zoals de naam al zegt is het een nachtdier,
waardoor het misschien een minder aantrekkelijk
terrariumdier lijkt. Men kan deze slang echter ook
's avonds tijdens de schemering actief zien en bo-
vendien zijn zijn felgele en diepzwarte kleuren
werkelijk een lust voor het oog.

Deze slang kan een lengte van ruim twee meter be-
reiken. Het lichaam is zijdelings enigszins afge-
plat, hetgeen we bij veel boombewonende slangen
zien. De kop met de grote ogen is verhoudingsge-
wijs klein en een beetje hartvormig.

De kleur is glanzend zwart met op de zijden fel-
gele dwarsstrepen, die niet over de rug doorlopen.
De buik is zwart tot blauwgrijs. De onderzijde van
de kop en hals zijn geel. De boven- en onderlip-
schilden zijn geel met een zwarte rand.

De slangen zijn opistoglyf, dat wil zeggen dat ze
giftanden achter in de bek hebben.

Ze leven in de regenwouden en bamboebossen van de
Indo-Australische Archipel (zie fig. 1). Voor een
goede beschrijving van de biotoop wil ik verwijzen
naar het artikel van Foekema & Verhaart (1977).

Ze komen bijna nooit op de grond; in het terrarium
zelfs niet om eieren te leggen.

Boiga dendrophila melanota.

Fig. 1. Verspreidingsgebied van de ondersoorten van *Boiga dendrophila*.

1. <i>annectans</i>	5. <i>latifasciata</i>
2. <i>dendrophila</i>	6. <i>melanota</i>
3. <i>divergens</i>	7. <i>multicincta</i>
4. <i>gemmicincta</i>	

HET VOEDSEL

In de natuur leven ze hoofdzakelijk van hagedissen, slangen en vogels. Om deze reden kunnen ze niet met andere slangen worden samengehouden. Ik heb een keer meegemaakt dat een volwassen *Boiga* een *Pituophis catenifer* van 150 cm lengte aan het verslinden was. Ik merkte het pas toen de *Pituophis* nog slechts 40 cm uit de bek van de *Boiga* stak. Door de *Boiga* te irriteren bereikte

ik dat de *Pituophis* weer uitgebraakt werd. Het dier leefde nog wel, maar het heeft een jaar geduurd voor het dier weer zelfstandig is gaan eten. Foekema & Verhaart (1977) melden dat ze in de natuur ook vis eten.

In het terrarium kan *Boiga dendrophila* vrij gemakkelijk aan een dieet van muizen en ratten gewend worden.

Jonge dieren moeten de eerste twee tot vier maanden gedwangvoederd worden, maar gaan dan ook zelfstandig muizen eten.

DE GIFTIGHEID

Ondanks het feit dat *Boiga dendrophila* een opisthogyfe gifslang is, heb ik geen nare gevolgen ondervonden van een beet. Ook Foekema & Verhaart (1977) melden dat verschillende mensen die door *Boiga dendrophila* gebeten waren geen vergiftigingsverschijnselen vertoonden.

Alleen de beet van jonge dieren (die bij het dwangvoederen nog wel eens in de huidplooi tussen je vingers willen bijten) geeft een branderig gevoel, dat na twee dagen echter weer verdwenen is. Voor knaagdieren is het gif echter uitermate toxisch: de slang pakt een muis, werkt hem achterin de bek en wacht tot hij dood is, hetgeen ongeveer 10-12 seconden in beslag neemt. Op deze manier doodt en verzwelgt de slang zonder moeite vier muizen achter elkaar. Pas bij de vijfde muis gaat het wat langer duren voor de muis dood is.

MIJN TERRARIUM

Ik houd mijn slangen in een terrarium van 90 cm diep, 60 cm breed en 120 cm hoog. De stronk van een oude beukenheg dient als klimtak.

Het terrarium staat in een kamer waar een constante (dag- en nacht-) temperatuur heerst van 22°C.

Het terrarium wordt bijverwarmd met een gloeilamp van 100 Watt, waardoor de temperatuur overdag bovenin het terrarium tot 30°C stijgt en onderin tot 26°C. Voor de verlichting wordt gebruik gemaakt van een TL-buis van 8 Watt. Een tijd klok zorgt er voor dat de verlichting en verwarming (zomer en winter) precies 12 uur branden. 's Zomers heerst er na het uitgaan van de lampen echter nog een schemerperiode, door het licht van buiten en van de andere terraria in de zelfde kamer. De luchtvochtigheid is overdag 65% en stijgt 's nachts tot 75%. Een aquariumverwarmer zorgt er voor dat de luchtvochtigheid op peil blijft.

DE PARING

Voor de paring komen de slangen wel eens op de bodem van het terrarium. Ze kruipen dan over elkaar heen en zijn zeer onrustig.

Als het vrouwtje bereid is om te paren blijft ze even stil liggen en tilt de staart op. Het mannetje brengt dan zijn staart onder die van het vrouwtje en brengt een hemipenis in.

Mijn slangen begonnen daarna weer te kruipen en gingen parend en wel ook de takken weer in.

In totaal heeft de paring ongeveer drie uur geduurd: van 11 uur 's avonds tot 2 uur 's nachts.

DE EIENEN

De paring die ik heb waargenomen was op 23 september 1977. Daarna werden er 2 eieren gelegd op 5 januari en 11 op 8 januari 1978. Op grond van deze gegevens zou men kunnen concluderen dat de draagtijd vóór het leggen van de eieren 104-107 dagen is. Dit is echter onwaarschijnlijk lang. Van Riel (1977) meldt een draagtijd van 2 maanden. Er heeft dus in de tussentijd nog minstens één paring plaats gevonden zonder dat ik dat gemerkt heb.

De eieren van het legsel van januari 1978 zijn niet uitgekomen, waarschijnlijk als gevolg van gemaakte fouten bij het uitbroeden.

Op 15 september 1978 en op 3 oktober 1980 vond ik opnieuw legfels van resp. 11 en 9 eieren in het terrarium, zonder dat ik een paring had waargenomen. Het vrouwtje laat de eieren gewoon uit de takken naar beneden vallen. De eieren maten 5 bij 3 cm en wogen vlak na het leggen gemiddeld 22,5 g. Tijdens de broedperiode liep het gewicht op tot gemiddeld 38 g.

HET UITBROEDEN

Als broedstoof heb ik een glazen bak gebruikt, waarin op 20 cm hoogte een geperforeerde plaat was aangebracht. Daaronder stond 15 cm water, dat met een aquariumverwarmer met thermostaat verwarmd werd.

De eieren lagen in een schaalpje met mos, dat op het rooster stond. Daar overheen was een bloempot gezet, zodat er geen water op de eieren kon vallen.

De thermostaat was zo afgesteld dat de lucht tussen de eieren 27°C was. De luchtvochtigheid was 100%.

Op de glazen bak lag een glasplaat, zodanig dat er een spleet van 1 cm open bleef voor de luchtverversing.

Op 17 december 1978 kwam er 1 ei uit en op 19 december 6 eieren. De andere 4 bleken onbevruucht te zijn. De broedtijd was dus 93-95 dagen.

Van de op 3 oktober 1980 gelegde eieren kwamen er 5 uit tussen 2 en 9 februari 1981. Hier was de broedtijd dus 122-129 dagen. De lange broedtijd is hier waarschijnlijk te wijten aan het feit dat de temperatuur een maand 25°C is geweest.

Vermeldenswaard is nog dat bij Van Riel (1977) bij een temperatuur van 30°C de broedtijd 92-93 dagen bedroeg.

DE JONGEN

Bij de geboorte waren de jongen gemiddeld 40 cm lang en wogen 12 g.

Na ongeveer 3 weken vervelden ze voor de eerste keer.

De eerste 2-4 maanden werden ze gedwangvoederd met eëndagsmuisjes, waarna ze zelfstandig gingen eten.

SUMMARY

Boiga dendrophila melanota, the Mangrove snake.

The author has successfully been breeding this snake for some years.

The copulation was observed and is described here. From 1978-1981 the female produced three clutches, containing 13, 11 and 9 eggs.

The incubation lasted 93-95 days (at 27°C) and 122-129 days (at 25-27°C). Van Riel (1977) reported an incubation period of 92-93 days (at 30°C).

The young had to be force-fed on newborn mice for the first two to four months. After that time they started eating newborn mice themselves.

LITERATUUR

Brongersma, L.D., 1934. Contribution to Indo-Australian Herpetology. Zool. Meded., Leiden, Vol. 17 (3-4): 161-251, pl. I-II.

Foekema, G.M.M. & P. Verhaart, 1977. Op zoek naar slangen op Java, Madura en Sulawesi. Lacerta, Vol. 35 (11): 151-172.

Riel, C.A.P. van, 1977. Kweekresultaat met *Boiga dendrophila melanota*. Lacerta, Vol. 35 (12): 182-183.